

1788.

1. Beckermann, Jacob Fidelis: De discrimine sexuum
propter genitalia
2. Barth, Carolus: De probatione per nuda ma-
la in sacris
3. Hagen, Ludovicus Philippus: De variatione
protestantium circa doctrinam de justificatione.
4. Hamburg, Joseph: De aristotile.
5. Hersemeier, Henricus: De pactis gentilitiis
famularum Moraviae atque nobilitatis Germa-
niae, ex rationibus aut nominis earundem
famularum, privatae, stricim atque omne
dyjudicandis
6. Linden, Hugo Henricus Ignatius de: Electorum
Magaburgensium insignia merita circa vindi-
candas ecclesiae Germanicae libertates.
7. Reider, Elias Adamus, de: De juribus capitula-
rum ecclesiarum Metropoliticarum et cathedra-
lium in Germania sede vacante

1788

8. Rauh, Johann Richard: Ist ein deutscher Landes
herr berechtigt einen ständigen päpstlichen Nuntius
mit geistlichen Facultäten, auch wider Willen
der einschlägigen Bischöfe, in seine Reichslande
aufzunehmen?

9. Seyler, Georgius: Selectae quaedam quaestio
num juris copiosi Moguntinae haurae

//,
2.
DISSERTATIO
INAUGURALIS MEDICA
DE *1788 4*
ARTHRITIDE.

QUAM
CONSENSU ORDINIS MEDICORUM
MOGUNTINORUM
PRO
OBTINENDIS SUMMIS IN MEDICINA
HONORIBUS
DIE . MAJI MDCCLXXXVIII.
PUBLICO ERUDITORUM EXAMINI
SUBIECIT
A U T H O R
JOSEPHUS HAMBURG,
JUDAEUS, MOGONUS.

MOGUNTIAE,
Ex Typograph. Elect. Aul. Acad. privil. apud
JOAN. JOS. ALEF, Hered. HAEFFNER.

DISSERTATIO
IN ANATOMIA MEDICA
DE
ARTHRITIDE

AVCTORE
COMITIBUS ORDINIS MEDICORUM
MAGISTRUM
HONORARIO
DIE MARI MCCCLXXXVIII
PUBLICE EXAMINATA
A U. S. P. R.
JOSEPHUS HAMBURG
LUGDUNI BATAVORUM

IN OFFICINA
JOSEPHI HAMBURGI
LUGDUNI BATAVORUM

EMINENTISSIMO
AC
CELSISSIMO
PRINCIPI AC DOMINO,
DOMINO
FRIDERICO
CAROLO
JOSEPHO
S. SEDIS MOGUNTINAE
ARCHIEPISCOPO
S. R. I. PER GERMANIAM
ARCHICANCELLARIO
ET
PRINCIPI ELECTORI
UT ET
EPISCOPO AC PRINCIPI
WORMATIENSI
DOMINO SUO CLEMENTISSIMO

EMINENTISSIMO

CHRISTISSIMO

PRINCIPIS AC DOMINI

DOMINO

FRANCISCO

CAROLO

POSTERNO

ARCHIEPISCOPO

RECTORI

AC

PRINCIPIS AC PRINCIPIS

ARCHIEPISCOPO

AC

DOMINO SUI CLEMENSIS

PL

D

J

du

ru

T

cr

fen

ren

lit

EMINENTISSIME
AC
CELSISSIME
PRINCEPS ELECTOR
DOMINE CLEMENTISSIME.

*A*dest tandem felix illa, ac
dudum exoptata dies, qua laborum
primitias, opus exiguum,
TVO immortalis Nomini conse-
crare, TVO sub auspiciis de-
fendere licet. Iniquus sane fo-
rem, debitaque Tibi pietatis ob-
litus, Clementissime Do-

EMINENTISSIME
M
CRISTISSIME
PRINCIPES ELECTOR
DOMINE CLEMENTISSIME

mine! si unicam, quam nactus
sum occasionem, TIBI publi-
cas referendi grates; incautius
praetermitterem.

Modestiam TVAM, ve-
reor, ut offenderem; si TVA
PLVRIMA in Rempubli-
cam commoda, etiamsi modeste;

enarrarem. Nescit Patria
nostra, qui sis, nescunt et ex-
teri: Benevolentiam TVAM
experiantur potissimum ii; quibus
nec Pater, nec res est; TVA
praeclare gesta alii depraedicant,
quibus doctior, quibus nitidior
calamus est.

Illud unice dicere liceat, quod
TVO AVSPICIO, TVO
FAVORE medica studia hic
eclui, TVO suffultus gratiis,
hunc dignitatis locum hic conscendo.

Supereft, ut TE, EMJ=
NENTISSIME DO=

NOMINE! supplex exorem, ut
tenues hasce *NOMINE*
TVO non satis dignas Disser-
tationis pagellas accipias, tan-
quam perpetuum meae demissionis,
observantiae, pietatis, ac grati-
tudinis monumentum, illud ad-
huc rogans, ut protegere gratia

*TVA, potentique, ut folet,
praesidio ulterius fovere non des
digneris.*

TIBI

EMINENTISSIME ELECTORI

SERVUS DEMISSIMUS
JOSEPHUS HAMBURG.

PRÆFATIO.

L. B.

Pro more academico, ut unusquisque, qui gradum Doctoris, et praerogativam assequi vult, specimen scientiae suae typis palam reddat, prout quisque scribens utile, et pulchrum suum putabat; inter tam multa (nescio, quo casu) inci-
di

di in arthritidem; prima statim fronte materies hac mihi adrisit.

Est autem arthritis morbus; qui originem ducit a privata quadam materia; magna est differentia, podagram interet arthritidem, ejus larva medicum valde fallere potest, nisi sit medicus exercitatus, et signa minima distinctiva bene cognita habeat. Rhododendron chrysanthum merito specificum remedium nominari potest; si ejus usus non abutatur.

Non

Non solum pathologicè rem
agitavi, sed simul de diversis me-
dendi methodis aliquid locutus sum,
in quibus, et quo jure de vulgari
opinionè deflexerim, judicent æ-
qui; plura adhuc utilia, et pulchra
phœnomena potuissèm proferre de
effectu rhododendri chrysanthi, si
ea, quæ *ill. Strak* venerandus
meus præceptor partim in se ipso,
partim in multis aliis ægris expertus,
in usus meos adhibere licuisset; spe-
ro autem, fore ut imposterum typis
reddat.

Quod

Quod de sententiis hucusque
in scholis receptis non mentionem
fecerim; parcatis velim; vivimus
aevum; quo libere possunt expecto-
rari omnia; saltem errando utilis
esse possum.

FAVE ET VALE.

DE

DE
ARTHRITIDE
IN GENERE.

§. I.

Gravis, frequensque praesertim nostris temporibus est morbus; qui dicitur arthritus; ab aliis Defluxio (Gallenfluss) dicitur, propterea quod saepe hoc in morbo flavus vel subicteritius color faciei, et alia symptomata biliosa adesse dicuntur; apud nos germanice (Gicht) nominatur.

Est autem arthritis vehemens dolor ten-
sivus dilacerans circa articulos a privato quodam humore in hos deposito, certis temporibus inprimis vere, et autumno revertens. Initium quidem facile est, pededentim autem

A tem

tem sic increfcit ut propter magnum dolorem valde fatigati, et laffi funt; faciem pallidam fubflavamque accipiant, appetitum deletum, naufeam, interdum etiam vomitus cum Cardialgia progrediuntur; fomno non reficiuntur poft optimum fomnum magis fatigati funt; interdum etiam animi deliquiis vexantur, nullus fudor neque rubedo in parte affecta eft, et ille; fi aliquando erumpit; cutim urit fparfis veluti fuper eam igneis cineribus; pulfus parvus debilis, non vero febrilis eft; licet fubin ob dolorem intermittit; urina pauca mollecalis innotantibus abit. Hippocrates a) jam dixit; quibus cum urina cralfa carunculae prodeunt capillamentorum fpeciem referentes, eas a renibus, et morbo articulari laborantibus provenire noffe convenit; dolor modo in uno loco fixus eft; modo ex uno tranfit in alterum articulum; illosque; quos dimittit, in tophos attollit.

§. II.

a) Edit. foef. feft. 3. p. 230.

§. II.

Prout autem dolor ille omnes vel singulos articulos prehendit; sub vario nomine venit, et diversimodi dividebant; sic quando dolor in uno loco est, fixam: si ex uno articulo migrat in alterum vagam; quando dolor in nervo Ichiatico malum *Ichiaticum* nominabant. — Ulterius prout erroribus in sex rerum non naturalium administratione contracta vel a parentibus communicata fuit; in *acquistam*; et *haereditariam* distinguunt, alii in acutam et frigidam dividebant, nunquam vero acuta semper frigida est, i. e. sine febre. In praxi ad incipientis, et inveteratae differentiam probe attendendum esse Hoffmannus *b)* jubet.

§. III.

Enarratis symptomatibus ad causas ejus determinandas nos accingemus; quod ejus causam

b) Fundam. patholog. specialis. §. II. p. 321.

causam proximam attinet; illa in vitiosa feri
Dyscrasia; humorem illum acrem, (§ I.)
qui spasticas illas agitationes in articulis pro-
ducit; totaque in machina humana motus
irregulares creat; praebente; quaerenda est;
est enim arthritis uti plures alii morbi sae-
pius autumnis et vere epidemicus; epide-
mici autem morbi; qui non a mutata con-
stitutione corporis per tempestatem muta-
tam sunt; a privata quadam materia oriri
censentur; deinde quando materia illa ad
alium locum sese desigit; ibique fixa perma-
net; tunc morbum producit; qui per totum
subinde annum; imo ulterius contra omnia
medicamenta rebellis incurabilis remanet.
donec locum suum deserit, vel medicus ex
praecedentibus cognoscat, quod proveniat a
materia arthritica ibi deposita. Cujus vero
indolis ille humor, an sanguineus, aut bil-
iosae seu acidae naturae, aut pituita bile
commixta sit, et quidquid adhuc plus de
ejus ortu veteres somniarunt, examini hic
subjicere; operae pretium non erit. Quoad
remotas notandum, eas partim corpus ad
morbum

morb
ut se
torp
que
visce
rever
tae v
quali
de hi

omni
haec
praet
norm
Quid
cunq
do,
ad hu
terit
quae
tur,

morbum hunc contrahendum disponere, et ut seminia in illo latere partim rebus extra corpus positis ortum suum debere, de utrisque valet, illas vel materiam generare vel viscera ad articulos debilitare vel paroxysmo revertendo humore exagitando favere, multae vero illarum una vel altera vel pluribus qualitatibus memoratis conjunctim gaudeant, de his in sequentibus, nunc a seminiis.

§. IV.

Seminia a Gaubio 1) in naturalia sive omnibus communia, 2) multis propria et haec in a) aetatis, b) sexus seminia 3) praeternaturalia distinguuntur juxta hanc normam illa morbi nostri examinabimus. Quid ad omnibus communia spectat; quibusque causas occasionales saepius admittendo, praeprimis, si corpus imbecille alit, se ad hunc morbum praedispositum reddere poterit, circa seminia aetatis, illa subjecta, quae aetate virili, et ab hac declinante fruuntur, morbo nostro obnoxia sunt, aetas autem

tem infantilis, et puerilis raro eo affligitur, nisi haereditas vel a patre aut a matre eam disposuit. Hippocrates *c)* hoc innuit, dum puer inquit, raro tentatur podagra, ante usum veneris, virilis, et senilis dispositio facilis explicatu est, in virili magis; quam in juventute causae occasionales v. g. animi pathemata, ira, curae, bachus, venusque admittuntur; et corpus ad fomitem contractum in articulos pellendum sufficiente robore pollet, in senili traspiratio ob cutem callosam laesa humorum acriorum collectioni; hincque morbo nostro favet. Quoad semina sexus, virilis magis quam muliebris eo tentatur; hanc Hippocrates *d)* et Celsus *e)* pro immuni habuere, nisi menses deficient. Viragines huic obstrictas esse Home *f)* statuit. Plurimi quidem his assentiunt auctores:

c) Aphorism. 29.

d) Aphorism. 38.

e) de re. med. lib. IV. cap. 24. p. 12, 85.

f) lib. cit. p. 168.

res: hodiernis autem temporibus mulieres fluxu menstruo adhuc gaudentes, arthritide laborare ex quotidiana constat experientia. Eunuchi etiam ab Hippocrate g) pro liberis censentur; sed cum extra liberalius liquoris feminalis dispendium aliae adhuc causae arthritidis prostant, etiam hos illa laborare posse; plusquam verosimile est. Galenus jam Hippocratem hic falsi quid proposuisse contendit. Ad seminia praeternaturalia, viscerum malam structuram, articulorum omniumque partium solidarum imbecillitatem a parentibus haereditate contractus, recte referre possumus; non peculiare semen, uti nonnulli somniant, sed sola in infirmitate sita dispositio tales homines ad arthritidem contrahendam aptiores reddit ac alios homines; humores enim acres, et lentescentes, quomodo a solidis depravatis in fluida male agentibus procurari possunt, sicut luculenter patet.

§. V.

g) de signis, et caus. morb. longor. lib. 7. cap. 2.

§. V.

Causae vero occasionales omnes ex vitis in sex rerum non naturalium administratione commissis eruuntur; quas ex ordine examinabimus. Quantum aeris vicissitudines imprimis humido frigidus ad morbum hunc gignendum faciat, ex ejus proclivitate verno autumnalique tempore revertendi patet; cum aer his anni temporibus sic constitutus esse soleat, ut transpirationem supprimat. Quoad cibum potumque, omnium assensu et experientia teste evictum est, cibos dysseptos opiparos quantitate et qualitate peccantes, victum lautum plenum, vina pomata, liquores spirituosos, et cerevisiam acidulam morbo huic ansam praebere. Excessus in quiete motuque etiam fomitem subministrat, sic otium, et nimiae corporis agitationes, v. g. saltatio pergraeccatio, venatio supra rectum terminum extensae, totam corporis structuram praeprimis articulos debilitando, januam arthritidi apertam praebent. Somnus, et vigiliae in modo excedentes

dentem utraque tum ad corpus infirmum
tum ad humores crudos gignendos concur-
runt; hinc morbo nostro patrocinantur.
Regularum circa excreta, et retenta a Dia-
teticis praescriptarum mali observationi in
morbo nostro excitando non minima pars
adscribenda est. Prae aliis vitia circa transpi-
rationis custodiam commissa consuetarum ar-
tificialium sanguinis ventilationum omis-
sionem, et haemorrhoidum fluxus turbu-
tus vel cessans in horum numerum veniunt,
liquoris seminalis nimiam profusionem; et-
iam ad arthritidem accendendam efficacis-
sima esse omnes consentiunt. Restat nunc,
ut pauca adhuc de animi affectibus adjicia-
mus; primum locum ira, moeror diuturnus,
et curae obtinent. Quod tristitia animi pa-
themata, ira praecipue machinam humanam
infirmam reddant, et ira largiorem bilis in
Intestinatorum canalem effusionem, pravam
chylum humoresque igitur impuros, produ-
cat, demonstratione haud indiget.

§. VI.

§. VI.

Cum ex praecedentibus Diagnofis pateat de fignis ejus Diagnostice hic fuperfedemus, hoc tantum addentes, quod, in fubjectis, aliquando arthritide laboratis; praefertim arthritide vaga; fi dolor in quadam corporis parte iterum revivifcat, hunc illi fonti adfcribere; et morbum imminere concludi queamus; arthritide autem prima vice in fcena prodeunte, praecipue fi dolor in aliqua parte prima vice fixus eft; non ftatim Diagnofin infallibilem formare poffimus; quia aegri et medici faepius aliis rebus culpam inferunt, id quod Areteus, jam conqueltus, doloris inquiring, caufam non legitimam afferunt; nullus etiam inteftinam et domefticam caufam explicabit. Multum igitur intereft, figna etiamfi minima habere; quibus fimul fumptis fufpicari poffumus; morbum inftantem effe a materia arthritica.

§. VII.

S. VII.

Liceat autem singula signa ex opere praestantissimo ill. Strakii h) venerandi mei praeceptoris desumpta hic adducere, quae maxime talia sunt; si cum praesentis morbi causa, nulla alia comparari potest; quando; siquidem vehemens dolor urgeat; nulla tamen neque inflammationis, neque febris signa adsunt, contra vero pulsus parvus, et lentus, vel frequens maneat, si cutis color flavus, olivaceus sit; si oculi cavi sunt, aut plumbeus limbus circa eosdem sit, si aeger dolores obtusos olim juxta articulos habuit, aut si non habuit, tamen post exiguum etiam laborem corpus magis quam par est, lassum et fatigatum sit, indeque spiritum veluti asthmaticus cum labore trahat. Si magis post, quam ante somnum lassus est, si sudor (si quidem erumpit) cutem urit sparsis veluti super eam igneis cineribus. Si absque manifesta

h) Observation. medicinal. de colica pictorum. cap. 4to Francofurti et Lipsiae.

nifesta ratione papulis miliaribus rubris cutis
referta est; si in facie, maximeque frontis
cute erronea titillatio est, uti a lanæ flocco
extremove pilo, aut telæ aranearum fila-
mento, vel muscicolæ levi cursu, vexat, ob
quam falsus aeger manum inutiliter admo-
vens nihil carpit, si interdum etiam tenui
cum urina stranguria urist, si que id; quod
aeger difficulter minxit, subalicans veluti
serum lactis male confectum exiit, et sedi-
mentum album laeve et pingue uti raspa-
tum serum per floccos dimittit; indicium est,
dolorem praesentem provenire ab arthritica
materia.

§. VIII.

Quamvis vero dolor arthriticorum simi-
lis videatur illi; quò podagrici vexantur,
magna tamen differentia est ambos inter mor-
bos; in podagra semper adest tumor cum
rubedine, et dolore intra peroxismum, tu-
mor autem in arthritide coloris expers est;
uterque morbus contagiosus est; arthritis au-
tem saepe tempore autumnali, et vernali
/ epide-

epidemicus est, non vero podagra, tophi, et nodi podagricorum; si exulantur; effundunt materiam quandam albam calcaceam; odorisque expertem cum Ichore; arthriticorum vero ulcera, nigrum; siquidem ejectione materiam emittunt; quae odorem spargit veluti putridum ovi vitellum, et imposita emplaftra, linteumque carptum colore nigro induunt; absque ossium carie *i*).

§. IX.

Arthritis; quamvis ad morbos tum cito necantes non sit referenda; attamen inter eos; qui saepissime curationi difficulter cedunt; imo plenariam subinde medelam respuunt locum primariam obtinet, et saepe ratio hujus in aegrorum melioris vitae rationis detrectatione versatur, in subjectis junioribus facilius; quam in senibus curam admittit; et juvenes, qui luxuriosa vita morbum contraxere non ad summam perventur senectutem,

i) observat. med. de colica picton. pag. 81.

neſtutem, cum morbus e contrario in ſeni-
bus primum apparens recte pro medicina
haberi poſſit. Humores enim crudi in cor-
pore collecti; ad articulos ſi propelluntur,
aliis morbis fomes abſcinditur, et viſcera
nobiliora libera relinquuntur. Hereditaria;
etiampiſi difficilior curatu; pro incurabili ta-
men non habenda; modo diaeta, regiminis-
que exactiſſima cura habeatur, et medicus
praeter alias indicationes, ſolidis praecipue
robur reſtaurandum curet. — Quando liga-
menta ab hac materia jam deſtructa ſunt,
medicus omnem perdet operam, et pallia-
tive tantum morbi vires infringere tentet.
Quando vero morbus nondum altiores egit
radices, et lophi adhuc molliores exiſtunt;
hi ſubinde reſolutionem admittunt. Inter
omnes arthritidis ſpecies malum Ichiaticum
acerrime affigit, ſedem non ſolum in coxen-
dicis articulo, ſed altius etiam ad ſummas
nates ubi nervi Ichiatici exgrediuntur, ſigit;
et ſtragem ſuam per nates; coxendicemque
edit, et aliquando per furas ad extremum
uſque pedem deſcendit. De omnibus ſpe-
ciebus

ciebus in genere notandum, morbum eo breviorē fieri; quo magis pars doleat, et febris aliqua si subsequatur; per febrim enim vires naturae magis incitantur ad materiam morbi elaborandam, et aptum reddere ad exitum, in senibus aut aliis maxime debilitatis subjectis, quando materiam arthriticam ad articulos pellendi, infirma natura valet, vel ad has jam propulsa incongruis remediis retroacta fuit, tunc in visceribus nobilioribus dirissimas strages edit, ad caput pulsa deliria lethargum, convulsiones, paralyfes, apoplexiam, in collo anginas; in pectore tussim convulsivam, catarrhum suffocativam, in visceribus abdominalibus cardialgias, vomitus, colicam vehemenssimam, viscerum inflammationes, nephritidem, dysuriam excitat, post arthritidem retro gressam sanguinis nigri male olentis dejectionem, et omnem intestinorum tractum a ventriculo ad intestinum rectum usque inflammatione correptum morgagni 1) vidit; subinde materia arthritica

1) lib. de caus. et sed. morb. lib. 3. cap. 29. enf. 10.

tica adeo acris existit, ut ligamenta corrodat, et ossibus cariem inducat, ossis femoris caput in frustula minutissima corrosum Stoerkius *m*) aliquoties apprehendit et simile exemplum refert bonpetus *n*). Ad ulimum notandum, affectus calculosos saepissime arthritidi se addere, et hanc ultimo hydropem aut tabem lentam corpori inferre.

§. X.

Huc usque de causis, et signis arthritidis; quaeritur nunc; quomodo medeatur; melius autem est; antequam methodum medendi exponam; de vario exitu naturae aliquid dicere, ut ab illa tanquam optima magistra discamus; quomodo curetur. Etenim morborum naturae medici; invenit natura ipsa aggressiones non ex praemeditato partim veluti est nictare, partim vero et ea, quae lingua subministrat, et quaecunque alia hujusmodi

m) ann. med. prim. pag. 95.

n) sepulchr. annat. lib. IV, sect. VIII, obs. X. pag. 445.

jusmodi non edocta natura, et nullo magistro
usa, ea quibus opus est, facit o).

§. XI.

Est autem evacuatio materiae arthriti-
cae vario modo vel per sudorem, vel per
urinam, aut per abcessum, vel per alium
morbum, per sudorem; iste sudor foedus,
acidusque est, intra eundem; maxime ubi
ille liberaliter fluere continuat, nonnunquam
pustulae miliaris rubrae in tenera cute erum-
punt et illae, ut per aliquod tempus plenae
stetere latice exsiccantur, et insuperabile
scalpendi desiderium relinquunt; post deci-
duam cuticulam veluti surfur dimittunt,
magno cum levamine, vel per urinam, illa
incertis temporibus erumpit, et qui ita min-
git parum sudat, et qui sic sudat, non min-
git, magna enim analogia est sudorem inter
et urinam; non vero ambo simul esse pos-
sunt, sed alter alterum sequitur, modo in-
tercedit

•) Hippocrates.

tercedit, illa urina; quando dimittitur urethram urit, et est veluti serum lactis male confectum, et quando infrigescit; sedimentum deponit album laeve et aequale veluti ex raspato fevo, ant per abcessum, et ille exitus inter omnes reliquos optimus est, et majorem spem promittit; quando maturus et ruptus est abcessus, diu apertus teneri debet; ut omnis illa materia per illum locum quorsum natura tendit; e corpore eliminatur.

§. XII.

Talem viam medici cum vidissent studebant arte sua naturam imitari, medicus enim, uti Celsus jam dixit; minister naturae est; debet ea removere, quae naturae obviae sunt, et quasi illi arma praebere ad dimicandum cum ipso morbo, huic scopo expellendo dabant medici res solventia, diaphoretica, et per alias vias evacuantia pharmaca; inter quae radices, herbaeque res solventes, diaphoreticis diurticisque viribus praedita v. g. rad. sasapillae, chinae, ponder. rub. tinctor. bardannae, tarax, cichor; saponar, feneg., chama-

chamaepitryos; folia rhododend. chrysanthi;
sales alc. tam fixi quam volatiles; saponēs
medicinal. antimonium tum in forma cruda;
tum ejus pharmaceutica praeparata; mili-
tanr; his gummi quajacum, extract. aconiti,
cicutae, ut pharmaca usu comprobata asso-
ciari poterunt, aquae minerales tam alcalinae,
quam martiales et salibus amaris foetae etiam
non minimam operam praestant. Decocta
lignor: v. g. sassafras, sassafrill. cum furculo-
rum dulcamarae a foliis, floribus et baccis
purgatorum; et contusorum drachma una
vel duabus in aqua fontana libris duabus ad
dimidiam partis consumptionem, ut egre-
gium medicamentum in omni morbo articu-
lari. Piquotus p) expertus est, cujus de-
cocti dimidiam partem cum lactis cremore
desituti portione mane alteramque vespere
praeberi jubet; vertiginem aliquamdiu du-
rantem medicamentum hoc produxisse con-
fiteretur, sed praeter vertiginem illam, quae
cito

p) Sammlung auserlesener Abhand. 2. Band. 4.
Stück p. 167.

cito evanesceret, nulla signa suspiciosa, etiam-
si largiori dosi illud exhibuisset, edisse asserit.
De egregio effectu extracti cicutae in arthri-
ticis doloribus Stoerkii *q*) a membre *r*)
Quarini *s*) experimenta loquuntur. A par-
va dosi incipiendum, et pededentim ad lar-
giorem progrediendum esse; imo duas vel
tres drachmas sine ulla noxa per diem exhi-
beri posse, Stoerkius asserit; cautione tam-
en opus esse a membre *r*) observationes
probant; in nonnullis enim subjectis magnum
calorem, tremores, vertiginem, visusque ob-
nubilationem produxerat. Extracti aconiti
vires in morbo articulari Stoerk *u*) Andreae
exper-

q) Libelli secund. quo demonstrat. cicut. ex cas.
IX. XXIX. XXX.

r) Sammlung auserlesener Abh. etc. I. Band 2. Stück
p. 124.

s) Stoerkii libell. sec. p. 239.

r) Sammlung auserl. Abhand. etc. I. Band 2. Stück
p. 126.

u) Beobachtungen über den sich gebr. des Eisen-
hütteleins. Beob. I. II. X. XI.

experti sunt x): Extracti grana duo cum sacchari albi drdchm. duabus in pulverem teri, hujusque pulveris ab initio mane vespereque scrupulum semis, in progressu ter quaterque per diem hanc dosin exhiberi, Stoerkius praecipit: Ex hujus et Andreae observationibus elucet, materiam per urinam, sudorem, alvumque exterminari solere, in senectute decrepita, malo admodum invehato, illud in cassum exhiberi, Andreae y) contendit. Gummi quajacum ab Emerygon renovatum etiam bonum effectum in morbo articulari producere dicitur, illius praeparatio in eo consistit; quod gummi quajaci unc. duae cum spiritus fermentatione et saccharo parati (tassia) libris octa medicinalibus in vase bene clauso et calore solari per sex et octo dies digerantur, posteaque filtrentur. Singulo mane cochlear unum pro dosi Emerygon sumere

x) Baldinger, Auszüge aus Dissertationen, 1. Band
2. Stück p. 109.

y) 1. et l. c.

mere praecipit. Litterae ejus, in quibus experimenta ejus felici successu coronata continentur; in Journal de medicine T. XLVII. p. 224. etc. contenta sunt; sed ob qualitatem aestuantem non omnibus subjectis, v. g. illis, qui vitium in pulmonibus habent; hoc dari non potest, melius est ergo juxta exemplum Rigleri gummi quajacum vitello ovor. subigere v. g. fumamus sal. volatil. cor. cervi drachm. unam aceti vini unc. unam ut fiat perfecta saturatio, et eo citius penetrare possit; gummi quajaci vitell. ovor. solut. drachm. unam, Extract. chamepitheos scrupul. duo, aconiti gr. sex aquae fumar. unc. quatuor. syrup. ejusdem drachm. duas, ab hac mixtura omni bi. vel trihorio duo cochlearia assumere jubet. Alii auxilium querunt in antimonio crudo dabant sc. antimonij crudi, millepedumque aa gr. decem adjectis gran. quatuor camphorae; quorum tres portiones per diem praebent, unam mane, alteram ante prandium, tertiam vesperi. Purgantia saepius quoque egregium effectum in morbo articulari conducunt, ubi sc. magna putrida colluvies

colluvies in imo ventre est, quae eliminanda est, contingit enim subinde, morbum, purgatum post infimum ventrem omnino desistere, purgata alvo medicus attendere debet ad ea; quae secedunt; si *laxa*, et mucosa descendunt purgatio debet continuari, donec omni saburra eliminata, dolor in articulis desistit: alii suadebant femina paeoniae; et quidem tali modo primo die granum unum, et sic ascendunt cum uno grano de die in diem; alii ex his emulsionem faciunt, sed est nil aliud quam sudoriferum aliquod aliud adhuc remedium; et quidem specificum super est. Rhododendron chrysanthum sic dictum, characterem specificum hanc statuit ill. Koelpin γ) Rhododendron chrysanthum foliis nitidis ovato lanceolatis venosissimis margine reflexo, floribus subumbellatis. Hoc medicamentum, si recte adhibeatur (uti ill. Koelpin scripsit; et ill. Strak in multis aegris et in se ipso aestate

γ) Praktische Bemerkungen über den Gebrauch der Sibirischen Schnerose. Berlin und Stetin.

te praeterita expertus est) arthritidi radicaliter medetur. Quando autem materiam arthriticam aggrediatur omnes illos dolores, et omnes illas larvas; quas olim assumsit, resuscitat, easdem quoque crises; quae naturae beneficio contingere solent; idem remedium facit; neque vomitus; neque stupor (quando bene usurpatur) ejus usum concomitantur; quae profuere ob rectum usum; quae nocuere ob id quod non recte usurpata sunt, nocuere. Hippocrates a) pellit vero morbum tantum, qui est arthritis, non vero alium cum eo complicatum. Methodus autem, qua adhibetur sequens est, fumantur st. et fol. Rhododendr. chrysanthi drachm. duae; inf. aquae fontanae unc. novem, stet per viginti quatuor horas in digestionem in vase bene obturato ad ebullitionem usque ad residuum unc. octo. col. ab hoc infuso aegri tres portiones per diem pro qualibet dosi unc. dimid. assument, infusum hoc nauseosum, et amarum est tam calore; quam

a) de arte no. 7.

quam sapore illi rhabarb. simillimum; hinc
pededentim illi affuesci debent, antequam
vero infusum hoc praebetur, lene aliquod
purgans praebere debet, ut saburra, si forsi-
tan est in imo ventre, eliminetur, ne im-
pediat medicamenti hujus actionem, purga-
ta alvo; altero die post offertur infusum su-
pra dictum, et quidem tali ratione, primo
et secundo die unc. dimidia ter tantum de
die; mane; ante prandium et vesperi ante
coenam, sic facilius sanguini admisceri possit,
et natura pededentim illi affuescat; tertio ac
quarto die unc. una; quinto, et sexto unc.
et dimidia, septimo, et octavo unc. duae,
et sic imposterum continuetur; donec aeger
tres uncias assumerat; ut vero mensura rite
dirigatur; juvat scyphum vitreum diamante
incidere, et in eo uncia, et semi uncias no-
tare. Decimo die post ejus usum; dolores
in partibus olim affectis valde intendi, dein-
de sudorem uti linteum aquae intinctum
olens; a quo cutis quasi acu pungitur, libera-
liter erumpere; urinam quoque strangurio-
sam saepe turbidam; saepe cum sedimento
albo

albo laevi et aequali aegros mingere; partim in multis aliis aegris; partim in se ipso aestate praeterita; ill. Strak observavit. crifibus his factis vires aegri pededentim restaurantur, et aegrorum fiducia increfcit. Hac ratione intra octo decem dies falus aegrorum incipit iterum increfcere, edendi enim defiderium accipiunt; et collapfae vires refiftuntur, in corpore vero fenili aut debilitato diutius durat, non autem recedivus fit morbus, uti ill. Strak ab anno 1782. (quo arthriticis medicamentum hoc praebere incepit) hucusque observavit. — Pauca adhuc de usu opii in arthritide. Saepiffime; quando dolores in morbo quaedam intenduntur; medico levare incumbit; fic in morbo articulari dolores nimis exacerbantes topicis relaxantibus cataplasmatibus ex mucilagineis additis narcoticis, et opio parciffima manu interne exhibito, mitigandos esse credunt, ufum vero opiatorum Juxkerus, Sydenhamius, Pringelius, et multi alii Authores difsuadent, quoniam operationes naturam impediunt, fixiorem ergo materiam reddant,
nodis

nodis contracturisque foveant; ab opio in arthritide justo longius interne exhibito febrem hecticam et mortem lethargo subsequentem Hoffmannus b) vidit. — Et talia nunc sunt diversa medicamenta; quae in morbo articulari juvare dicuntur; cum vero eorum multa non mala suspicione careant; consultum semper erit magna cautione illa administrare, et non prius illa exhibere; quam alia minus suspiciosa in usum vocata fuere; Medici autem erit aliis incassum exhibitis, horum vires exprobare. Quis vero dubitet? inter alios morbos medicamenta tam saepe respicientia, arthritidem praecipue inveteratam non primum locum tenere, casusque minus raros esse, ubi ad talia remedia medico confugiendum est.

§. XIII.

Sub praedictorum medicamentorum §. XII. vel singulorum, vel in combinatione, admi-

b) Sammlung auserles. casuum p. 576.

administratione, id quod in lubitu medici
fitum, materiae arthriticae exterminatio to-
pica quoque encheiresibus adjuvatur, qua-
rum aliae materiam per sudorem eliciendi;
aliae eam vel cum sanguine vel sero, aut
pure evacuari gratia instituuntur. In pri-
marum censum frictions pannis laneis sae-
pius reiterandae, nisi doloris vehementia il-
lud veter; balnea tepida, et peculiaris ab
Unzero *c*) et Tissoto *d*) commendata en-
cheiresis veniunt, partem sc. dolentem pan-
no linteo probe cerato, et sic quidem invol-
vi jubent, ut levis ejus superficies partem
dolentem respiciat, sic materiam transpirabi-
lem, cui exitus per pannum ceratum dene-
gatur, sub vaporis forma colligi, partem re-
laxare sudoris copiam elicere perhibent. Do-
loris momentaneam remissionem, durabilem-
que Unzerus *e*) expertus est; balnea tepida
bonum

c) Arzt. 220. Stük pag. 24.

d) Anleitung für den gemeinen Mann pag. 186.

e) r. l. c.

bonum quoque in morbo articulari et quidem egregium effectum producunt, quibus aegri bis per diem uti possunt, et quando vires permittunt; in his per horam integram permanere possunt, in sine aliqua portio aquae calidioris adjici potest, dein cubitum eat aeger et scyphum potus thee vel aquae tepidae aut lactis bibat non quidem, ut sudeat, sed ut ille sudor per balnea excitatus ad superficiem corporis retineatur; quo pluribus autem aegri utuntur eo melius est, per squam enim calidam; quae per poros cutaneos in massam sanguinis intrat, sanguis diluitur et apta materia redditur ad exitum. Post plura balnea ill. Strak *f*) in multis aegris, et quidem in uno eodemque aegro per decem annos observavit, febrim aliquam oriri levi aliquo horrore incipientem, quem magnus calor per unum aut duos dies continuans sequitur, intra istum calorem alii subdeliro agitabantur, postea sudorem largum erumpere; qui cum levamine fluere

con-

f) observat. medicinal. de colica pictonum. p. 76.

continuabat; initio talis sudor olens erat, post omnem foetorem ammittit, et ut erumpit, homini corporis vires agilitatemque reddit, edendi desiderium restituit; talis febris nihil aliud est; quam perturbatio critica, et iste sudor est evacuatio materiae arthriticae seu crisis; et hinc bene Hippocrates dixit; omnibus morbis unum eundemque modum esse, i. e. morbi chronici non minus, quam acuti judicantur. Ad secundum applicatio cucurbitularum, ad tertias vesicatoria, urticationes, ranunculi, flammulae impositio, setacea, fonticuli et inunctiones pertinent. Vesicantia in illo casu, ubi tumor non valde magnus, et ubi dolor in uno loco fixus est majori utilitate adhibentur ac in illis, ubi partes affectae valde tumefactae sunt. Ranunculum conquassatum articulorum dolores, epidermitem in vesiculas elevando dissipasse, imo in pertinacissimo malo admodum salutarem effectum edidisse Stoerkius g) affirmat.

Tanta

g) ann. med. sec. p. 123.

Tanta erat Baglivi *h*) fiducia in illum, ut aliis remediis incassum adhibitis, tunc illum primum adhiberet. — In malo ischiatico ob materiae altiore sedem, setaceum sive fonticulum femori inferendum Meadius *i*) et Tissotus *k*) commendant. Inuisiones jam Hippocrates, Celsus, Galenus, alique veteres Authores instituere, et quidem lino crudo; alii moxa, alii bombace eas procurarunt. Plura, quomodo parentur, lecturus Unzerum et alios Authores; evolvat. — Quod Diaetam attinet, illa ex cibis Euepeptis et Euchylis constat, illis; quorum solidae et primae viae robore adhuc pollent Diaeta lactea, et ex meris vegetabilibus constans; conveniet; etiam aliquam portionem carnis vitulinae vel gallinae; quando aeger esuriens est; comedere et vinum in minima dosi post prandium bibere potest; debilibus

h) oper. omn. p. p. m. 113.

i) mon. et praec. med. p. 131.

k) lib. cit. p. 187.

bilibus vero, hypochondriacisque minime commendanda erit, sed variis remediis robur addendum primum negotium medici est.

§. XIV.

Restat adhuc, ut de materiae retrogressu agamus, potest enim illa materia alium aliumque morbum mirari, prout pars corporis, in quam sese conjicit, diversa est; qui valde difficile cognitu est, nisi sit medicus exercitatus, qui signa minima arthritidis bene cognita habet; aut aeger jam antea vaga laboraverit arthritide. Sic quandoque caput occupat, et Cephalalgiam producit, ubi aeger diu noctuque magno dolore vexatur; magnus Calor adest; propter quem valde delirant, illud delirium interdum in furorem erumpit ita, ut in lecto permanere non possint, sed extra eundem transigere cogantur. Subinde omnium sensuum intensio ita, ut nec lucem vividiorum ferre, ne minimam saepe, nec vocem, nec gressum hominis audire possunt; raro cognoscatur morbus

bus nisi aeger jam antea laboraverit arthritide, ut factus sit recursus ab artubus ad caput. Plerumque si morbus recens; pro inflammatione cerebri habeatur; et remediis antiphlogisticis tractatur. Subinde occupat solum; interdum et frons occupatur: nonnunquam alterutrum latus capitis adficitur; quod bis per annum fieri suevit dolore vividissimo; quem in cubiculo melius ferunt aegri. Quibusdam nullus dolor sed pro dolore vertigo accedit; quam originis arthriticae esse ex eo colligi potest, quod aeger antea in artubus dolores passus, et vertigo consecuta fit.

Quandoque oculos adgreditur materia; et varii oculorum morbi inde oriuntur: sic ophthalmia chronica, lipitudines etc. dolent veluti ab insperso vitriolo: subin de plenitudine, de ardore, de siccitate alias; subin continuis lacrymarum imbribus, de albugineae vasis varicosis rubris conquerantur. Ea vero omnia esse a materia arthritica, docent constitutio vel praesens, vel praeteritus ar-

C

tuum

tuum dolor. Visae sunt amauroses a metastasi materiae arthriticae in uno repente sanatae, in alio serius.

Sunt, qui toto anno coryza laborant; his subinde tempora calidiora medentur vel ex parte, vel ex toto: alii sub autumnii tempore, hyeme, aut vere ea mulctantur, ut morbus synchronus eat tempori austrino, pluvioso; coryzam hanc arthriticam esse ex iisdem demonstratur.

Saepe quoque Asthma mentitur, hoc multis vicibus omnium frequentissimum est; Asthma hoc ut plurimum chronicum temporibus hyemalibus gravius adgreditur aegros. Omni anno quandoque bis redit verno autumnalique tempore, reliquum bene tranfigitur. Decursus morbi docet esse a materia arthritica. Subinde speciem Asthmatis convulsivi refert; solent e lecto exsilire; ad fenestras properant apertas, ut suffocationem avertant: fit hoc sub somni vario tempore: mox incipiunt strangulari; levissime, spumas

spumas agere, tandem mentis impotes fieri, pulsus antea plenus, nunc parvus et micans fit. Altero die adest aliqua lassitudo pectoris oppressio, et respirandi incommoda. Nonnunquam est continuum, diurnum subin, ut existimemus esse larvatam intermittentem.

Quandoque exhibet omnia symptomata hydrothoracis, praecipue si aeger antea valde debilis est; et crura tumeant; sunt anhelosi aegri, si se movent, in quiete vero libere respirant, oculi prominent, tussim siccam habent veluti Asthmatici, sed per omne tempus durat, pulsus parvus, subin inaequalis, brachia stantes supra caput diu retinere nequeunt, sed statim illa anhelii retrahunt; non possunt in utroque latere jacere, extremas habent anxietates, dum se strangulari credunt; secundo cadavere ne guttula quidem aquae in thorace reperta est. Subin paroxysmi redeunt omni nocte, aut nocte alterna, ut putemus esse intermittentem, cogno-

C 2 scitur

scitur autem esse arthritidem larvatum ex
signis illis minimis supra dictis.

labor In hysteriis et hypochondriacis sym-
tomatibus plerumque nervos accusare sole-
mus; sed saepe est a materia arthritica, imo
et faucium constrictio globus hystericus
dictus saepe inde venit; neque enim sola
irritabilitas causa hujus mali est; videmus
enim non raro hanc faucium, oesophagique
constrictionem in iis, qui antea non hyste-
ria, sed arthritide laborarunt. Notus quo-
que est morbus struma arthritica. Haec
excresecientia carnis quandoque evadit in
molem ingentem sine ullo dolore. Effectus
ut plurimum materiae arthriticae. Non-
nunquam praecessit dolor arthriticus, qui
diutius affligens evanescit suborto tumore.

Non rari sunt; qui magnam copiam
sanguinis extirpant, sine vitio connato aut
acquisito, sine minimis signis pthiis pulmo-
nalem praesagientibus; cruor ejectus non
floridus, neque spumans, sed obsolete ru-
ber;

ber; neque febris, neque tussis adest. Hinc nihil incommodi inde metuendum est juxta sententiam hypocraticam. Si sputa cruenta non febrilia; omni periculo carent. Subinde arthritis modo praecessit, et illa tacente secutum est sanguinis sputum, subinde concomitatur aut subsequitur.

Nonnunquam imum ventrem invadit; functionem ventriculi per longum tempus turbat; alii flatuosam ventriculi conditionem, alii cardialgiam inani, et repleto ventriculo accusant. Materia arthritica tunc, nisi vires ventriculi emeticis purgantibus infringantur, serius forte ad artus deponitur. Magna et ampla familia Colicarum est; in initio valde difficile cognitu est; unde ille dolor proveniat; cognoscitur autem per signa Colicae propria, quae sunt hypochondria intus retracta, stercora veluti stercora caprarum, respiratio laboriosa est, pulsus parvus, et frequens est, somnum non capiunt; appetitum non habent: reliqua signa ill. Strak
 fulius exposuit in opere suo praestantissimo

de

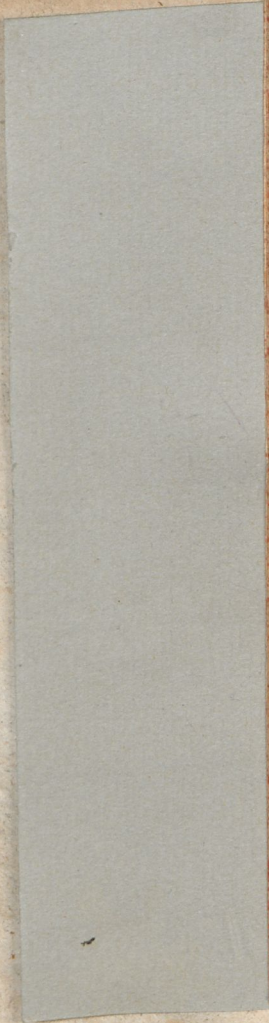
de Colica pictonum ob materiam arthriticam.

Haemorrhagia uteri aliud est schema seu catamenia protracta in octavam duodecimam, quintam et decimam diem. Saepissime illud arthriticum est, ex quo constat, quod antea fuerit dolor in artubus, nunc vero deseruit artus, et repente parte nobiliore reperta, locum ibidem fixerit; paucissimi dies sunt saepe interpositi in quibus cessat; revertitur iterum haemorrhagia: ventriculi pondus sentiunt aegrae, alvus fit tormentosa cruenta, ex dolore repente in artubus silente, atque huc deposito.

Alius morbus sub arthritide saepe delitescens; qui se dolore in regione renali prodit, ductum sequitur ureterum. Validissimum aegri sentiunt dolorem inter mingendum; urina guttatim fluit, adest Micturitio stranguria, atque diu ejusmodi dolores pro calculosis habentur; facta vero exploratione constat, calculum non adesse, migrat hic dolor

dolor ad partes externas, internas alias ad articulos pedes etc. cum levamine vesicae ac renum affectionum, ac rursus dolore in artubus silente, reviviscit in renibus, et reliquo systemate uropoietico; hincque a materia arthritica provenire morbum, luculenter apparet; licet verissimum sit, saepissime quoque calculos junctos esse, hincque ad partes, quibus calculus inhaeret, atque adeo debiliores materia arthritica deposita sit.

In aliis pro vermibus habetur, ubi scilicet materia ad interiora deponitur ad intestina, potissimum arthritide instante. Molestissimi reptatus per ventrem, et ad guttur usque, ut putent aegri se experiri reptantes vermes; repentina animi deliquia patiuntur, mutant repente colorem, mira quoque symptomata vertiginosa, totumque apparatus praesentiae vermium faventium, symptomatum. Atque hi sunt varii et diversissimi materiae arthriticae lusus.

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

vd 18

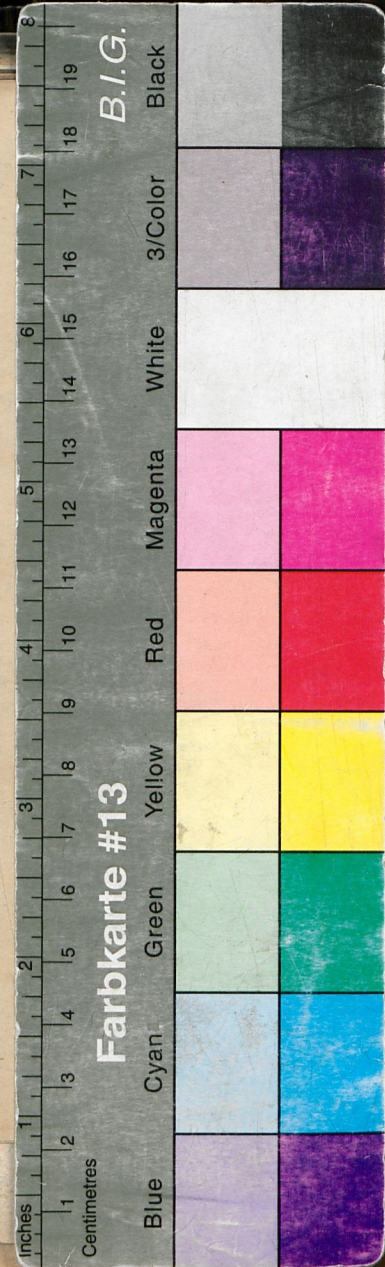
ULB Halle

3

003 340 368

II,
DISSERTATIO ^{2.}
INAUGURALIS MEDICA
DE ^{1788/4}
ARTHRITIDE.

QUAM
CONSENSU ORDINIS MEDICORUM
MOGUNTINORUM
PRO
OBTINENDIS SUMMIS IN MEDICINA
HONORIBUS
DIE . MAJI MDCCLXXXVIII.
PUBLICO ERUDITORUM EXAMINI
SUBJECIT
A U T H O R
JOSEPHUS HAMBURG,
JUDAEUS, MOGONUS.

MOGUNTIAE,
Ex Typograph. Elect. Aul. Acad. privil. apud
JOAN. JOS. ALEF, Hered. HAEFFNER.

